

Republika e Kosovës
Republika Kosovo - Republic of Kosovo
Kuvendi - Skupština - Assembly

VI. Saziv
Prolećna sesija

Komisija za spoljne poslove, dijasporu i strateške investicije
Sednica br. 19
Priština, 10.4.2018, u 11:00 časova
Zgrada Skupštine, sala N-204

Z a p s i n i k

Na sednici su učestvovali: Vjosa Osmani-Sadriu, Time Kadrijaj, Danush Ademi, Aida Dërguti, Visar Ymeri, Dukagjin Gorani, Doruntinë Maloku-Kastrati, Evgjëni Thaçi-Drăgusha i Zafir Berisha.

Odsutni: Elmi Reçica i Srđan Mitrović.

Pozivom Komisije, u susretu su prisustvovali: Besian Mustafa, Generalni direktor KIESA-a i Arbër Muhaxheri, Direktor Direkcije KIESA.

Drugi učesnici: Alban Bajrami i Egnesa Vitia – pripravnik i medije.

Iz osoblja komisije: Minire Hasani i Manush Krasniqi.

Sednici je predsedavala: Vjosa Osmani-Sadriu, predsednica Komisije.

Dnevni red

Susret sa g. Besian Mustafa, Generalni direktor Agencije za investicije i podršku preduzeća na Kosovu (KIESA) u vezi sektora strateških investicija i izazovima u toku sprovođenja Zakona o strateškim investicijama

Vjosa Osmani – Sadriu - je zahvalila g. Mustafa za njegovu spremnost za zajednički susret sa Komisijom i upoznala da po prvi put u ovom sazivu je uključen u delokrugu rada Komisije i sektor strateških investicija. Takođe je upoznala da Komisija još nije obavestena od MDIS, u vezi sa ovim sektorom, budući da u ministarstvu, po prvi put, uključen ovaj sektor. U vezi sa strateškim investicijama, rekla je da većina predviđenih aktivnosti zakonom pripadaju KIESA, s toga i pozvani na ovom susretu da informišu o razvojjima u ovom sektoru, aktivnostima i o izazovima sprovođenja Zakona.

Besian Mustafa - je informisao da je KIESA jedna agencija osnovana 2013. godine, nakon pripajanja dve agencije, Agenciji za promovisanje na Kosovu i Agenciji za razvoj malih i srednjih preduzeća na Kosovu. Agencija, sada ima mandat za promovisanje i podršku investicija uopšte, promovisanje i podršku izvoza, plasiranje produkata van Kosova, promovisanje i podršku turizma na Kosovu, razne

razvojne projekte za mala i srednja preduzeća na Kosovu, kao i finansiranje i menadžiranje ekonomskih zona na teritoriji Kosova. Zatim, je naglasio da od osnivanja agencije realizovali smo 44 sajmovi za promovisanje produkata na Kosovu, 14 od kojih bili su za promovisanje turizma na Kosovu, gde su učestvovali 285. raznih kosovskih preduzeća ili turističkih operatera. Takođe je upoznao da su imali 214 raznih poseta stranih kompanija, zainteresovane da vide Kosovu izbliza. U tri poslednje godine, rekao je da su imali 149. kompanije koje su dobile razne razvojne i podržne programe, koje su vlasništvu ili rukovođenju žena. Za podršku i savetovanja, upoznao je da su dobile 179 kompanije. Prema programu za liderstvo u biznisu za studente na kraju godine ili pre diplomiranja, tokom 3 zadnjih godina dobili su 440 studenata i 376 javnih preduzeća. Takođe je upoznao prisutne da tokom ovog perioda predsedavao 1122 posete u malim i srednjim preduzećima na Kosovu i kod stranih investitora na Kosovu, sa ciljem dobijanja informacija o izazovima, razvojima i njihovim ambicijama. Takođe je upoznao da nakon stupanja na snagu zakona o strateškim investicijama doneli su 4. pod zakonske akte, koji omogućavaju sprovođenje ovog zakona. Kao glavni izazov KIESA za potreba za istraživanje potencijalnog stranog tržišta i potencijalne investitore na Kosovu. U vezi sa razvojima na Kosovu, rekao je da postoji povoljan imiđ za Kosovu, koji se ne odnosi sa reformama rada koje se vrše na terenu. Imamo potrebe za koordiniranje i bolje razjašnjenje sa MDIS, rekao je g. Mustafa, naglasivši da je KIESA glavni nosilac strateških investicija. Takođe je rekao da KIESA nije jedina agencija promovisanja, ali je državna agencija ekonomskog razvoja i zahteva se bolje koordiniranje između svih javnih i privatnih organa, radi koordiniranja njihovih aktivnosti za promovisanje sa KIESA-om. Među glavnih izazova, u vezi sprovođenja Zakona o strateškim investicijama rekao je da zbog nedostatka ljudskih administrativnih i finansijskih kapaciteta za promovisanje strateških investicija. Prema njemu, strateške investicije zahtevaju ogroman posao, koordiniranje ekonomske, kulturne, državne i sportske diplomatije, za ubeđenje investitora da posete Kosovu, a zatim da se pregovara za investicije.

Vjosa Osmani - Sadriu - u vezi sa diskusijom g. Mustafa, pitala je: da li smatra da za strateške investicije za otklanjanje birokratskih barijera, imajući u vidu da postoji ograničen rok za implementaciju i da li imaju specifične preporuke za njihovo otklanjanje? Imajući u vidu da KIESA je u kontaktu sa ambasadama Kosova, pitala je g. Mustafu: gde ste primetili da postoji zastoji razvoja ekonomske diplomatije? takođe g. Osman Sadriu je zahtevala da bude informisana o izazovima koji su prijavljeni u projektu o Brezovici.

Doruntina Maloku- Kastrati - traži da bude informisana od g. Mustafa u vezi sa investitorima iz Kanade, koji su izrazili zainteresovanost za investicije u rudnicima na Kosovu, ali Zakon koji je na snazi ne omogućava da na početku dobijaju dozvolu za potvrđivanje rezervi a zatim za izradu njihovih projekata za ozbiljne investicije na Kosovu. Pitala g. Mustafu: Da li je izražena potreba o izmenama i dopunama važećeg zakona, kako bi omogućili procedure za vođenje stranih investitora na Kosovu?.

Zafir Berisha - u vezi sa imiđom Kosova, kao značajnog faktora za investicije na Kosovu, je vrlo problematično da se imiđ u kratko vreme poboljšava. Zbog zakonskih prepreka, KAP, zbog ne definisanja imovine, lokalna uprava ima probleme za realizaciju projekata godinama a istovremeno zainteresovani potencijalni investitori su razočarani situacijom na Kosovu. Pitao je g. Mustafu: Šta je preduzeto u vezi sa procedurama za prenošenje imovine u nadležnosti lokalne samouprave, ili domaće, sa ciljem da investitori ne budu suočeni sa ovakvim preprekama. Biznis park u Prizrenu, uprkos činjenice da je Skupština podnela Zahtev Vladi za definisanje imovine, još nije funkcionalan ovaj prostor za investitore.

Besian Mustafa - odgovarajući na postavljena pitanja od poslanika, rekao je da Zakon o strateškim investicijama predviđa skraćivanje rokova vraćanja odgovora u roku od 15. dana, za razne dozvole za strateške investicije. Strateške izmene bile bi korisne, ukoliko se vrše preispitivanjem pojedinih zakona, gde KIESA će pružiti podršku, koji zakoni i koji članovi mogu se izmeniti radi rešavanja ovih projekata koji se klasificiraju kao strateške investicije. Što se tiče ekonomske diplomatije, rekao je da nismo posvetili dovoljnu pažnju i u mnogim našim ambasadama nemamo ekonomske atašea. U okviru ERA, Vlada je obećala da će jačati KIESA-u, gde je predviđeno da imamo i komercijalne atašea, koji imaju zadatak investicije i izvoz. Što se tiče pitanja Brezovice, rekao je da nije klasificiran kao strateški projekat, na osnovu zakona na snazi, do sada nisu imali uspeh da povlače strane investitore. Zatim je rekao da radi poboljšanja imiđa Kosova, zahteva se ogroman rad i trud u ovom terenu. U vezi sa ekonomskom zonom u Prizrenu, rekao je da Skupštine opštine imaju sasvim mala vlasništva u njihovoj nepotrebnoj imovini. On je upoznao da u vezi s tim delimično izvršene zakonska rešenja, preko KIESA, ali sada ona opštinska imovina prelazi u vlasništvo Vlade, dok ekonomski korist ostaje opštini.

Visar Ymeri – kosovska ekonomska strategija uvek je nedostajala i zbog toga dugoročna vizija i strateško planiranje za ekonomski razvoj, zbog toga mi se nalazimo u haotičnom stanju obrta kapitala koji se desi na Kosovu. U vezi sa stranim investicijama g. Ymeri je rekao da prema godišnjem statističkom izveštaju Republika Kosova, od 2007 do 2016 vidi se da postoje začuđujuće cifre koje su registrovane kao direktne strane investicije. Prema njemu industrija mora biti posebno usred sređena u ekonomskim politikama, gde postoji opadanje počev od 2010. godine kod direktnih stranih investicija u ovom sektoru, treba navesti da u 2010. godini bilo je investicija u vrednosti od 101 miliona €, dok u 2016 samo 5.3 miliona €. Značajno je, g. Ymeri okvalifikovao potrebu da Kosovo treba imati dugoročnu ekonomsku strategiju, koja treba biti sastavljena od institucija Republike Kosova, sa političkim i društvenim konsenzusom u vezi ekonomskog razvoja. Pitanje: kakvu strategiju prati KIESA, koje investicije namerava da promoviše i kakvim mehanizmima razmatra ispunjavanje kriterijuma na osnovu Zakona o strateškim investicijama? pozivajući se na izveštaju KIESA, pitao je: da li ispunjavaju kriterijum zaposlenosti četiri gore spomenuti aplikanti u izveštaju. Takođe g. Ymeri je pitao: Da li postoji koordinacija, i u koliko jeste, u kojoj meri je zadovoljavajuća koordinacija sa drugim institucijama u delokrugu ekonomije i da li ima potreba agencija za više nadležnosti? Direktne strane investicije najviše idu zemljama gde ima veći ekonomski razvoj, kao što su Kina i zemlje EU-a a ne svakako u određenim zemljama od strane Svetske Banke. Pored birokratskih prepreka, g. Ymeri je rekao da je problematično i nemogućnost realizacije investicija zbog ekonomske koristi, koje se može prijaviti, budući da Kosovo ima mnoge nedostatke u pogledu veličine tržišta, snabdevanja sa električnom energijom i do radne snage, koja može biti dovoljna a do negde je nekorisna, zbog nedostatka kvalifikacija.

Time Kadrijaj - je rekla da je Zakon o strateškim investicijama nov zakon i bilo potrebno za izbegavanje birokratskih procedura. Pitanje: Da li KIESA ima koordinaciju sa postojećem mrežama albanskog biznisa u dijaspori, budući da je dobra prilika da putem ovih mreža da dovedemo strane investitore? Mreže albanskog biznisa u dijaspori mogu obaviti posao diplomatskog atašea, koji nedostaju u ambasadama. Takođe je pitala: Da li KIESA ima finansijsku podršku od strane Vlade za vođenje ovakvih aktivnosti, kao što je trend investicija, i zbog imiđa Kosova, i da li možemo iščekivati da imamo povećanje investicija tokom ove godine?.

Doruntinë Maloku- Kastrati - U vezi poboljšanja imiđa Kosova, pitala: Koliko treba biti budžet KIESA i kako je moguće da pomaže Skupština u tom pravcu?.

Besian Mustafa – što se tiče ekonomske zone u Podujevo, upoznao da je ista izazov kao i sa ostalim zonama, budući da identifikovana imovina od opštine Podujevo je pod upravljanjem KAP-a. Vodi se rasprava u vezi mogućnosti da imovina bude eksproprijisana od MTI/KIESA a koja će se zatim biti pod zajedničkom upravom opštine Podujevo i KIESA. Zatim g. Mustafa je rekao da Zakon o strateškim investicijama daje prioritet pojedinim ekonomskim sektorima, koja Vlada Kosova, usvajanjem Skupštine smatra da su strateški sektori koji pružaju velik ekonomski potencijal za Kosovu. Zbog nedostatka električne energije, upoznao je da je postignut sporazum sa “Contour Global” u vezi izgradnje termoelektrane ”Kosova e Re”, koja će ispuniti sve potrebe za električnu energiju, bilo za domaćinstva ili za proizvodnju. On je takođe upoznao da što se tiče radne snage, KIESA u oktobar 2017 obavila anketu sa 800 malih i srednjih preduzeća na Kosovu za identifikaciju potreba za treniranje. Ovu anketu je pratila Vlada, Ministarstvo obrazovanja i Ministarstvo rada i socijalnog staranja, sa ciljem da rezultat ankete preinači na programima stručnih škola na Kosovu. Govoreći u vezi diskusije poslanika Ymeri, g. Mustafa je rekao da Vlada Kosova ima Nacionalnu strategiju za razvoj od 2016 do 2021. godine, gde su identifikovani i strateški sektori, kao i aktivnosti i strateške mere koje treba preduzeti od strane svih institucije Kosova. U toj strategiji je napomenuto da u 2018. godini će se izvršiti procena dostignuća i očekivanih rezultati iz ovih mera i sada je vreme da Vlada Kosova vrši ponovnu procenu ove strategije. Postoji koordinacija KIESA, sa drugim institucijama, ali još ima prostora za poboljšanje. On je rekao da treba izvršiti definisanje mandata raznih agencija da budući da postoje agencije i češće puta tokom njihovog rada imali dvostruke mandate.

Takođe g. Mustafa je upoznao da poboljšanje rangiranja Kosova od strane Svetske Banke je neophodan, ali nije dovoljan za privlačenje investicija, dodajući da Kina nije dobro rangirana u tom indeksu, međutim Kina ima 1.5 milijarde stanovnika, ogromnu radnu snagu i potrošno. Strategija KIESA za privlačenje stranih investitora da koriste Kosovu kao njihovu bazu za proizvodnju, rekao je da zbog niske cene proizvodnje i budući da SSP pruža slobodno tržište sa EU-om. Poslednje studije pokazuju da prelazak iz prerađivačke u industriju proizvodnje a zatim i u uslužnoj ekonomiji. Zatim g. Mustafa je rekao da jedini sektor, u kojem Kosovo ima pozitivni tržišni bilans, je sektor usluga, znači jedini sektor gde se više izvozi nego što se uvozi. Takođe je upoznao da KIESA, zajedno sa Ministarstvom dijaspore i uz pomoć IOM-a i UNDP-om, osnivale su mreže biznisa albanske dijaspore. Cilj KIESA u vezi sa ovim mrežama da one budu nezavisne i ne treba biti mešanje niti kontrola od strane Vlade Republike Kosova. Dijaspora Kosova je najveći investitor kojeg ima Kosovo i potrebno je da budu organizovani u ovim mrežama biznisa. Što se tiče budžeta, g. Mustafa je upoznao da KIESA ima budžet od 5. miliona €, koji nije dovoljan, budući da je mandat agencije uključuje investicije, izvoz, turizam, ekonomske zone, mala i srednja preduzeća, kao i da su zaposleni 23 zvaničnika. Upoređenjem budžeta KIESA, sa homolognim agencijom u Makedoniji, rekao je da KIESA ima manji budžet, širi delokrug rada i manji broj zaposlenih zvaničnika. Prema njemu, trend stranih investicija je u pomeranju. Prihodi prosečne se kreću od 250 - 400 miliona € godišnje i povezuju sa poslednjim socio - ekonomskim i političkim razvojjima koje imamo na terenu.

Razno

Vjosa Osmani- Sadriu - upozнала je da radne grupe Komisije, tokom njihovog rada, mogu imati i podršku civilnog društva, jer pojedine su izrazile spremnost da podržavaju rad radnih grupa u nadgledanju sprovođenja Zakona i izradi Plana za razvoj parlamentarne diplomatije.

Sednica je završena u 12:10 časova.

Predsednica Komisije,

Vjosa Osmani-Sadriu

Pripremila:
Jedinica za podršku Komisije.